

Luther roser og ege ønsker

- et inspirationsforløb målrettet børn i alderen 3-9 år.

Kan også bruges som oplæg til et forløb med mellemtrinnet.

Hvis verden skulle gå under i morgen, så vil jeg plante et egetræ i dag.

Vær med til fejringen af 500-året for reformationen

Den 1. marts blev reformationsfejringen i Viborg skudt i gang. 500 børn havde tilmeldt sig projektet 'Luther roser og ege ønsker' og bidrog til udsmykningen af en 4 meter høj egetræsport. Det var en kæmpe succes, så derfor gør vi det igen!

I 2017 fejrer vi 500 året for reformationen, og i den forbindelse har I mulighed for at deltage i vores reformationsprojekt 'Luther roser og ege ønsker', hvor børn i alderen 3-13 år bidrager til udsmykningen af en 4 meter høj egetræsport. Ideen er, at alle børn laver en rose eller et egeblad i keramik og præger dem med deres eget personlige symbol. Blade og blomster sættes på en stor egetræsport, som bliver et vartegn for reformationen og et spektakulært billede på børns mangfoldige og individuelle kunstneriske skaben.

Egetræsporten kommer op igen:

D. 31. okt.: til Reformationsafslutningen - 'Viborg Vågner' på Domkirkepladsen.

Tilmelding:

Vil I være med i reformationsprojektet og bidrage med blade og blomster til egetræsporten, så kontakt venligst Gitte Thorsøe: gtb@km.dk

Husk at oplyse:

- navn på institution/skole
- navn, e-mail og mobil på kontaktperson
- antal deltagende børn og alderstrin

Tilmeldingsfristen er:

D. 19. sept.: Reformationsafslutningen - 'Viborg Vågner' på Domkirkepladsen.

Såfremt der er tilmeldinger nok, udbydes der en workshop med kunstner Susanne Ahrenkiel til lærere og pædagoger, som her har mulighed for at lære at lave keramik roser og egeblade.

Målgruppe: Børnehaver, indskoling og mellemtrin. Inspirationsmaterialet er primært udviklet til børnehaver og indskoling, men vil også kunne bruges som oplæg til et forløb med mellemtrinnet.

Materialet indeholder:

- Inspiration til et kreativt forløb om symboler og deres betydning
- Manual til en kunstneriske proces inkl. instruktionsvideo

I bestemmer selv, hvor omfattende jeres forløb skal være, men vi håber, at rigtig mange børn fra hele Viborg vil bidrage til udsmykningen af porten.

Transporttilskud:

Husk, at I kan søge om tilskud til transport til kulturelle tilbud og arrangementer, der afvikles i Viborg Kommune. Læs mere her: <http://kommune.viborg.dk/Borger/Boern,-unge-og-familie/Skoler/Koersel-med-elever/Tilskud-til-transport>

Har I spørgsmål til projektet, er I meget velkomne til at kontakte Kulturprinsen.

Med venlig hilsen

Bettina Hansen, Projektkoordinator

Kulturprinsen

Udviklingscenter for børne- og ungekultur

T: 61 65 09 42 - E: bettina.kulturprinsen@gmail.com

Om inspirationsmaterialet

Dette materiale er målrettet børn i alderen 3-9 år i dagtilbud og indskoling, men kan også benyttes som oplæg til klasser i mellemtrinnet. Materialet er opdelt i tre faser: Første del indeholder elevtekster med tilhørende opgaver, der er en fortælling om Martin Luther, om Lutherrosen og egetræet samt spørgsmål om symboler og deres betydninger. Anden del er en lærer- og pædagogvejledning med udspecificerede kompetenceområder og fælles mål samt nyttige links til mere reformationsmateriale og baggrundshistorie.

Sidste del af materialet udgør den kunstneriske proces sammen med børnene. Denne indeholder en instruktionsvideo ([se den på YouTube her](#)) og en manual, der trin-for-trin beskriver, hvordan man skaber blomster og egeblade i keramik. Der er i bilag 3 eksempler på egeblade og blomster, der kan bruges som inspiration i processen.

Inspirationsmaterialet og de kreative processer vil tage afsæt i fortællingen om reformationen. Der arbejdes således ud fra kulturhistorien og ikke med et specifikt religiøst sigte. For skolerne kan det være oplagt at lave et tværfagligt forløb mellem dansk, billedkunst og kristendom.

Indholdsfortegnelse

Elevtekster og opgaver

Fortællingen om Lutherrosen	4
Symboler i Lutherrosen	5
- Opgaver og inspirationsspørgsmål	5
At plante et egetræ	6
- Opgaver og inspirationsspørgsmål	6

Lærer- og pædagogvejledning

Fællesmål	7
Nyttige links og baggrundsmateriale	8

Kunstnerisk proces

Manual til keramiske blomster og egeblade	9
Materialeliste	10

Bilag

Lutherrosen	12
Symboltavle	13
Symboler med forklaring	14
Inspiration til blomster og egeblade	15

Elevtekster og opgaver

- Fortællingen om Lutherrosen

Vi skal på en lille rejse tilbage i tiden. Faktisk præcis 500 år tilbage. Det vil sige, at det var på den tid, hvor din tip-tip- tip- tip- tip- tip- tip- tip- tip- tip- tip- tipoldemor levede.

I Tyskland boede en ung fyr, der hed Martin Luther. Martin var rigtig dygtig til at gå i skole, og han brugte meget tid på at spekulere og tænke over tingene. Han kunne nemt blive helt ør i hovedet og bange, for der var så meget, han ikke kunne forstå.

Især når det var tordenvejr, blev han bange. Måske troede han, at hele verden ville falde sammen om ørerne på ham?

En dag var han ude på tur - dengang havde man jo ikke biler og busser og tog, så han måtte gå fra det ene sted til det andet. Martin vandrede afsted på vejen, og pludselig blev det et vildt uvejr, og skyerne trak sig sammen, og det blev det voldsomste tordenvejr, Martin nogensiden havde oplevet. Han gemte sig under et træ, og pludselig slog der et kæmpe lyn ned lige i nærheden. Braget var enormt, og træet splintredes fuldstændigt. Martin rystede over hele kroppen og smed sig på jorden - lige midt i en stor vandpyt. Og der lå han gennemblødt og kold og helt enormt bange - han var så bange for at blive ramt af et lyn - bange for at dø.

Hvad kan man egentlig lige gøre, når man ligger der og tror, at man skal dø? Ja, Martin, han bad til Gud - bad til Gud om, at han måtte overleve, og han lovede Gud, at hvis han overlevede dette frygtelige uvejr, så ville han bruge resten af sit liv på at fortælle børn og voksne om Gud.

Og Martin overlevede faktisk - uvejret forsvandt, og Martin kom hjem i sikkerhed. Han fik tørt tøj på og fik tændt op i brændeovnen, så han kunne få varmen. Måske drak han en dejlig kop varm the.

Når man sådan er hjemme i sikkerhed igen, så er der nok mange af os, der ville have glemt det løfte, han havde givet, da han var bange for at dø. Men Martin glemte det ikke. Han besluttede sig for at blive munk og præst, selvom hans far blev vildt sur på ham, for faderen ønskede, at Martin skulle blive noget stort og tjene en masse penge.

Der var ikke så mange, der kunne læse, dengang Martin levede, så han udtænkte en smart idé til, hvordan han kunne fortælle børn og voksne om Gud. Han lavede en fin rose, som han kunne bruge til at fortælle ud fra, og når folk så fik rosen, kunne de selv fortælle andre om det, som rosen symboliserede.

Sådan kunne Martin Luther meget enkelt fortælle børn og voksne om Gud og Guds kærlighed til alle mennesker.

Elevtekster og opgaver

- Symboler i Lutherrosen

Denne rose bliver kaldt Lutherrosen, og det var den, som Martin Luther viste til folk, for at minde dem om Gud. Bag den gemmer sig 5 forskellige symboler.

- Hvilke symboler ser du?
- Hvad tror du, at farverne betyder?
- Farvelæg din egen Lutherrose i nye farver, der betyder noget for dig (se bilag 1).

Lutherrosens symboler:

- Det sorte kors symboliserer kristendommen. Jesus døde og opstod igen.
- Det røde hjerte symboliserer kærlighed. Guds kærlighed til mennesker og menneskers kærlighed til hinanden.
- Den hvide rose symboliserer troen på Gud, der giver mod og trøst. Farven er hvid som englene.
- Den blå farve symboliserer himlen, fordi Gud er tilstede her på jorden. Hver gang vi mennesker gør noget godt for hinanden, er der en lille del af himlen på jorden.
- Den gyldne ring symboliserer, at Gud er evig, og at det er meget mere værd end guld og rigdomme.

OPGAVER

Dagtilbud og børnehaveklasse:

Snak med børnene om fortællingen, hvad handler den om?

- Hvilke symboler kender du? Har du dit eget symbol ved din knag eller kasse?
- Gå på symboljagt og find nye symboler!
- Hvordan skal dit eget symbol se ud?
- Lav dit eget symbol og overfør det til din keramik-blomst eller -blad.

Find inspiration til symboler i bilag 2 - tegn jeres egne symboler, farvelæg og klip dem ud.

1.-3. klasse:

Hvad handler historien om? Hvorfor bruger Martin Luther billeder og symboler i stedet for tekst?

- Hvad er et symbol?
- Hvilke symboler kender du?
- Hvor kan du finde symboler i hverdagen?
- Hvordan skal dit eget symbol se ud?
- Lav dit eget symbol og overfør det til din blomst eller blad i keramik.

OPGAVER

Elevtekster og opgaver

- At plante et egetræ

Martin Luther blev en meget berømt mand. Han var super god til at fortælle både børn og voksne om Gud, og i år er det 500 år siden, at han for første gang kom frem og fortalte historier om Gud til folk. Og tænk lige – også her i Danmark fejrer vi Martin Luthers 500 års jubilæum.

Der er en masse gode fortællinger om, hvad Martin kunne finde på at sige. En af de fortællinger handler om et smukt og stort egetræ. Engang var der en mand, der spurgte Martin: "Hvad ville du gøre, hvis alting blev helt kaos i morgen?". "Så vil jeg gå ud og plante et fint lille egetræ", svarede Martin.

Tal om den lille fortælling om egetræet.

- Hvad synes du, at egetræet symboliserer?
- Findes den grønne farve i Lutherrosen?
- Hvilken farve skal dit symbol have?
- Hvad ville du gøre, hvis alt var kaos i morgen?
- Hvad kunne du ønske dig, var anderledes i verden?
- Lav egeblade i ler og rids eller tegn dit eget symbol på bladet.

O
P
G
A
V
E
R

Hvorfor planter vi et egetræ?

Når vi planter et træ i skoven eller i haven, så planter vi en hel masse håb om, at det vokser sig stort og smukt, så børnene kan lege og klatre i det. Det kan give en dejlig skygge på en solskinsdag, eller fuglene kan bygge rede i det. Vi kommer ikke selv til at få en masse glæde af det store træ, da træet stadig er for lille, når vi planter det, men det gør vores børn og børnebørn, så derfor planter vi træet med håb og ønsker om, at andre får glæde af det.

Egetræets og dets grønne blade kan symbolisere håb og drømme og gode ønsker for fremtiden.

Lærer- og pædagogvejledning

- Fællesmål

Materialet henvender sig til dagtilbud, børnehaveklassen og 1.-3. klassetrin, men det kan også bruges som et oplæg til klasserne i mellemtrinnet. Det er endvidere oplagt at anvende materialet som et tværgående forløb mellem kristendom, dansk og billedkunst i indskoling.

Dagtilbud:

I forhold til pædagogiske læreplaner fokuserer materialet på 'Kulturelle udtryksformer og værdier', og det er endvidere muligt at inddrage læreplanstemaerne: 'Sprog' og 'Barnets alsidige og personlige udvikling'.

Benytter man sig af lejligheden til at gå ud i naturen og samle egeblade og kigge på egetræer, kan man således også inddrage 'Natur og naturfænomener'.

Børnene får mulighed for at udtrykke sig kreativt ved eksempelvis at arbejde med nye materialer (ler) samt udforske, opleve og reflektere over nye kulturelle emner og fællesskaber. De stifter bekendtskab med formgivende processer, lærer billedsprog i form af symboler og tegn og deres betydning.

I inspirationsmaterialet møder børnene Martin Luther og oplever, hvordan han gør brug af Lutherrosen som et læse- og fortællerredskab. Fortællingen tager afsæt i reformationen, viden om Lutherrosens symboler og dens betydning og føjer værdi til egetræet og egebladets betydning. Materialet lægger op til børnenes spørgelyst og nysgerrighed.

Børnehaveklassen:

Materialet kan bruges inden for kompetenceområderne 'Kreative og musiske udtryksformer' og 'Sprog'. Forløbet skal være med til at fremme og imødekomme elevernes lyst til at udtrykke sig både verbalt og visuelt. Eleverne tilegner sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at forstå billedernes betydning og tale om almene tilværelsesspørgsmål.

Eleverne møder den historiske reformator Martin Luther; hans brug af Lutherrosen og dens mange symboler. Igennem fortællingen om Luther skal eleverne udtrykke sig via billeder, arbejde med skulpturelle former samt tilegne sig viden om forskellige symboler og tegn. Materialet er med til at give en grundlæggende indsigt i, hvad kristendommens grundformer er, og hvordan det kan udtrykkes igennem tegn og symboler.

Eleven tilegner sig viden om reformationen og den historiske figur Martin Luther igennem samtale, fremstillingen af Lutherrosen og egeblade samt mulighed for diskussion af de kristne grundbegreber og symbolernes betydning. Der arbejdes særligt med følgende begreber: tro, tvivl, tilgivelse, barmhjertelighed, kærlighed, håb, liv og død.

Lærer- og pædagogvejledning

- Fællesmål

1.-3. klasse:

Materialet tager udgangspunkt i faget kristendom og skal fremme og imødekomme elevernes åbenhed og spørgelyst om tilværelsen. Igennem forløbet skal eleverne tilegne sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at samtale om almene tilværelsesspørgsmål.

Eleverne får en grundlæggende indsigt i, hvad kristendommens grundformer er, og kan genkende og beskrive symboler samt forklare deres betydning. Eleverne tilegner sig ved samtale, kreative processer og diskussioner en viden om en vigtig historisk figur, Martins Luther, reformationen, de kristne grundbegreber og symbolernes betydning. Der arbejdes særligt med følgende begreber: tro, tvivl, tilgivelse, barmhjertelighed, kærlighed, håb, liv og død.

Eleverne møder den historiske reformator Martin Luther; hans brug af Lutherrosen og dens mange symboler. Undervisningen foregår som en varieret vifte af aktiviteter med fortælling, iagttagelse, tegning/arbejde med ler, diskussion og problemhandling, og eleven får et mere nuanceret indblik i hovedpunkterne i kristendommens historie.

Nyttige links og baggrundsmateriale

Hvis du vil vide mere om reformationen og undersøge andet undervisningsmateriale.

Andet undervisningsmateriale

<http://www.haase.dk/materiale/LutherVejledningOgOpgaver>

http://www.ribesvikinger.dk/media/254259/RDM_Undervisningsmateriale.pdf

Baggrundsmateriale om reformationen

<http://www.folkekirken.dk/om-troen/reformation/historien/danmark/reformationen-begynder>

<https://r2017.org/europaeischer-stationenweg/#Viborg>

<https://www.kristendom.dk/kirkehistorie/10-vigtigste-ting-om-reformationen>

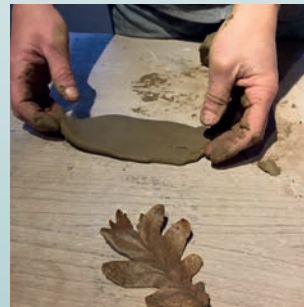
Kunstnerisk proces

- Manual til keramiske blomster og egeblade

Se instruktionsvideo på YouTube [her](#).

Step 1 – lav et egeblad/blomst i ler

- Til hver blomst eller blad bruges ca. 300 gr. rødler, svarende til en klump på størrelse med en tennisbold.
- Bank lidt med håndrodden og udrul herefter leret på avispapir mellem 2 trælistor på 8mm tykkelse, så leret får en ensartet tykkelse.
- Blad eller blomst kan tegnes direkte i leret med let hånd, eller man kan bruge en papirskabelon, som lægges på leret. OBS: Blad eller blomst skal fylde hele den udrullede ler-flade.

- Lav huller til ophængning: 2 i bladene og 1-2 huller i blomsterne. Brug en blyant til at lave hullerne med - hullerne skal gå hele vejen igennem leret.
- Riv strimler af avispapir (ca. 20 cm brede) og lav en 'avisrede', som understøtter bladets/blomstens form. Stil 'reden' på en lille plade.
- Bladet/blomsten skal blive i 'reden' fra step 1-3 for at skåne bladet/blomsten for vrid og undgå, at det revner.

Step 2 – tørringsproces

Vi anbefaler at tørre leret løst tildækket med først avis og derefter plast. Hvis leret står utildækket, vil det tage ca. et døgn, før det er læder-tørt, men tilse dem løbende, *da leret ikke må tørre helt ud*.

Når leret er læder-hårdt, dækkes det helt til med plast (lukkes ned om pladen). Går tørringsprocessen for langsomt ift. ens tidsplan, kan man i perioder lade det stå utildækket.

Step 3 – maling af blade samt forglødning

- Puds kanterne på de læderhårde blomster og blade med en hårdt opvredet svamp eller fingrene, så kanterne bliver glatte. Skruehullerne ordnes også.
- Påfør lerfarve/begitning med en blød pensel (se venligst materialeliste for farvekoder). Der kan sagtens bruges flere farver på samme blad eller blomst.
- Lad farven tørre. Tørretiden afhænger af, hvor vådt/tørt leret er, inden det males. Tørring kan fremskyndes ved at stille tingene i ovnen ved 50 grader, lægge det på en radiator eller ved at bruge en hårtørrer.
- Når farven er tør, ridses eller males mønstre samt et personligt symbol på bladet/blomsten

TIP: Lerfarven kan med fordel hældes op i mindre beholdere, hvorpå der males med den farve beholderen indeholder. (De fleste af lerfarverne vil på nuværende tidspunkt være misvisende i forhold til slutresultatet, da de alle er grålige inden brænding).

Blade og blomster skal nu stå utildækket, så de bliver knastørre, og herefter skal de brændes ved ca. 920° (forglødning).

Kunstnerisk proces

- Manual til keramiske blomster og egeblade

Step 4 - glasering af forglødede emner, der er malet med ler-farve

Brug glasur i pulverform (se venligst materialeliste). Pulveret røres op i koldt vand med en opvaskebørste. Det er vigtigt, at konsistensen ikke er for tyk. Brug en flydevægt for at afgøre, om konsistensen er korrekt. Flydetallet skal være 40 (dette står også på emballagen på pulveret). Er der mange klumper eller urenheder i glasuren, kan man med fordel sigte glasuren i en fin sigte.

- De forglødede emner dyppes én for én i glasuren i et langsomt, glidende dyp. Lad leret suge glasuren ind et øjeblik. Vend derefter emnet og tør det af under bunden med en våd svamp, der hvor emnet får kontakt med ovnpladen.
- Brug en blød pensel til at duppe glasuren på, hvor fingrene har holdt.

Emnerne bliver kridhvide, men efter brændingen vil den hvide farve blive transparent.

Emnerne kan sættes i ovnen med det samme, eller I kan vente, til I er klar. Brændes ved 1020-1050°

Step 5 - maling efter forglødning

Hvis et barn ikke fik malet sit blad/blomst med lerfarver inden forglødningen (step 3), kan dette gøres nu (efter forglødningen). Brug penselglasur. Der findes mange farver; i videoen har vi brugt metalbrun, 2412 og sortmetal, 2437.

- Rør lidt i penselglasuren inden brug og mal på emnerne (som med alm. maling).
- Tør det af under bunden med en våd svamp, der hvor emnet får kontakt med ovnpladen.
- Emnerne er klar til at blive brændt sammen de andre glaserede emner, ved 1020-1050°

Materialeliste

Alle materialer, der er brugt til dette ovenstående forløb, kan købes på: <http://www.sorringer.dk/> Detaljeret materialeliste med div. varenumre ses på næste side. Ved ordrer under kr. 500,00 ex. moms pålægges der kr. 50,00 i ekspeditionsgebyr.

Diverse materialer:

Trælister på 8 mm.
Aviser
Svampe
Blyant til at lave huller til ophængning
Pensler til glasur
Spartel til at ridse symbol med

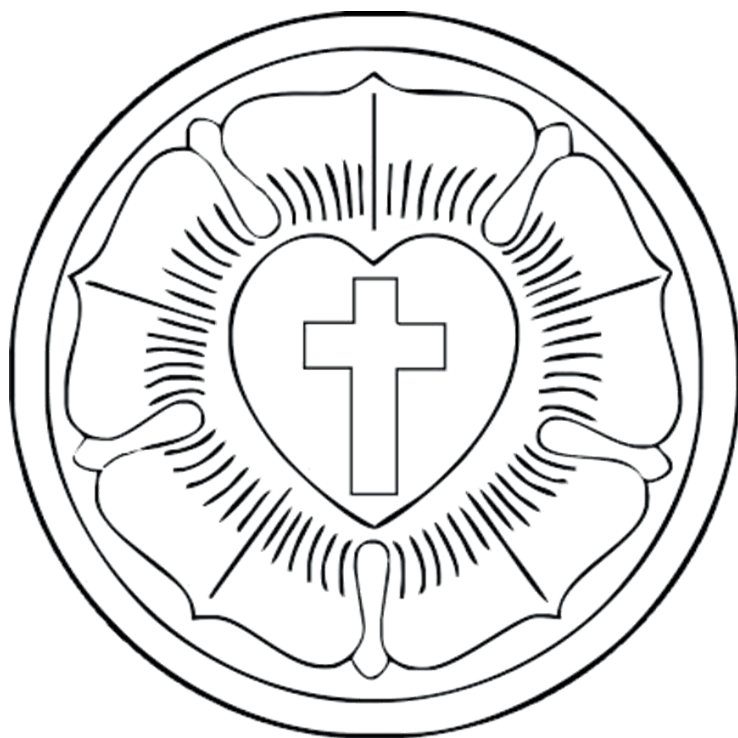
Kunstnerisk proces

- Materialeliste

I skemaet nedenfor er der en ca. prisoversigt over materialer (v. 25 børn):

Vare	Farve/varenr.	Ca. pris u/moms
300 g Sorring rødler pr. barn	1104	Pakker á 10 kg: 51,20 kr. / pr. pk. Ved køb af 10-30 pakker 43,40 kr / pr. pk.
Vælg minimum 5 forskellige farver efter eget valg Sorrings lerfarver: Og/eller Ceramias begitninger (hedder også lertøjsbegitninger) – forhandles også af Sorring ler	Grøn (2) Hvid (8) Rosa (10) Mintgrøn (11) Orange (12) Limegrøn (14) Lys blå (2120) Brun (2125) Citrongul (2130)	66,72 kr/liter 38,51 kr/liter 75,44 kr/liter 84,54 kr/liter 84,54 kr/liter 84,54 kr/liter 48,39 kr/liter 63,57 kr/liter 87,13 kr/liter
Transparent blank glasur	1013	124,06 kr/2 kg
Flydevægt	324060	56,37 kr
Penselglasurer fra Cerama (Skal kun bruges, hvis blade/blomster ikke er blevet malet med lerfarver inden forglødningen)	Metalbrun (2412) Sort metallic (2437)	70,39 kr/500 g 70,33 kr/500 g

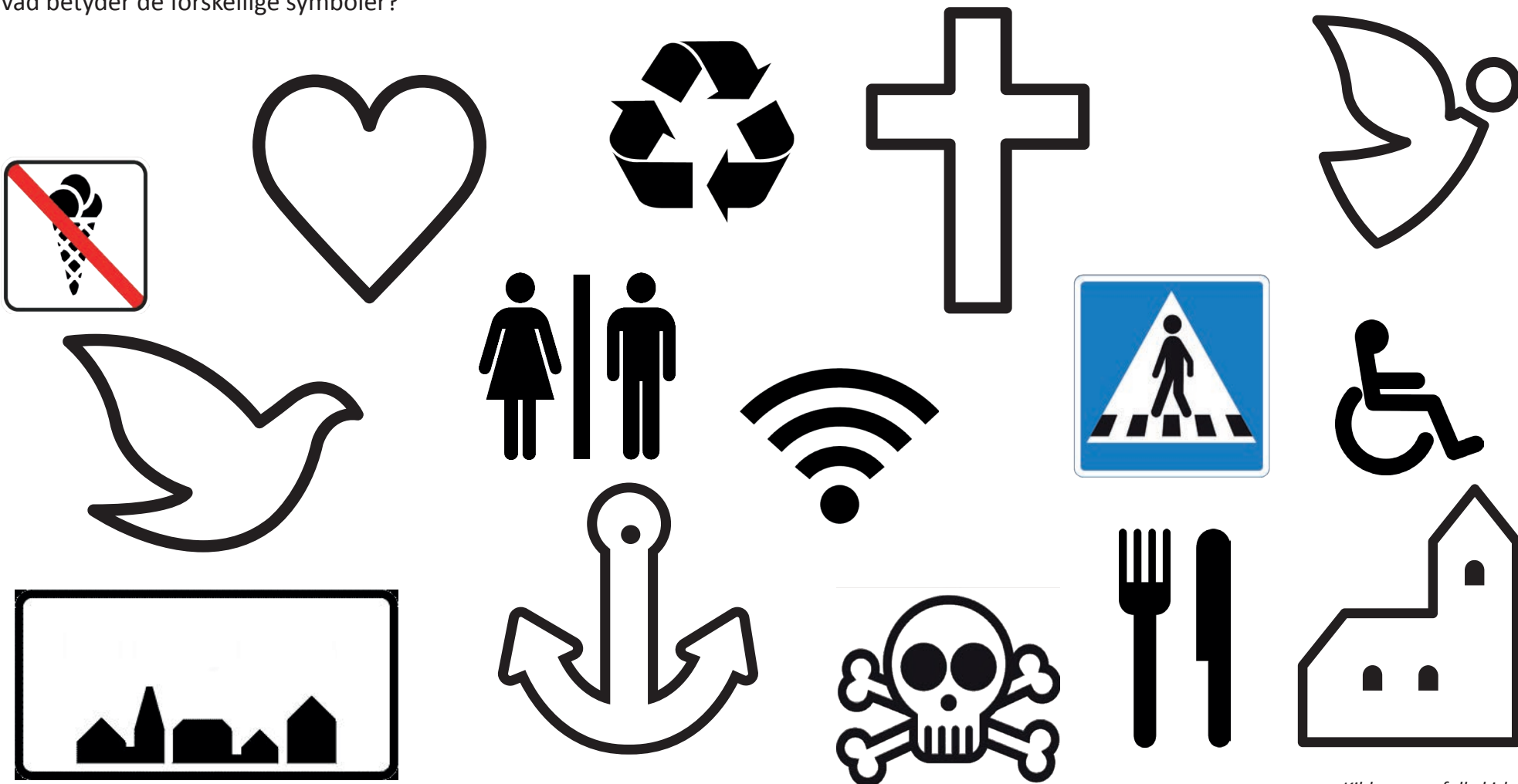
Bilag - Lutherrosen

Kilde: www.kreativekiste.de

Bilag - Symboltavle

Hvad betyder de forskellige symboler?

Kilde: www.folkekirken.dk

Bilag - Symboler med forklaring

KORSET er kristendommens centrale symbol.

ENGLEN er symbol på Guds ledsagere og budbringere.

HJERTET skal pege hen på Guds kærlighed til mennesket og næstekærligheden.

DAGMARKORSET er indsat som symbol på dåben og har en historisk dimension.

KIRKEN er indsat som symbol på de konkrete og lokale kristne fællesskaber.

ANKERET er symbol på håb.

DUEN skal pege hen på Helligånden og er kendt som et symbol på fred.

SKIBET er et symbol på den kristne kirke og menighed.

Kilde: www.folkekirken.dk

Bilag - Inspiration til blomster og egeblade

Materialet er udgivet af:

Kulturprinsen
Regimentsvej 5B · 8800 Viborg
www.kulturprinsen.dk
September, 2017

Tak til

Susanne Ahrenkiel, Selvstændig kunstner og underviser, Kulturskolen, Viborg
Lis W. Jørgensen, Billedskoleleder og underviser, Kulturskolen Viborg
Else Salling Falck, Keramiker
Gitte Thorsøe, Stiftspræst for kirkelig undervisning i Viborg Stift og sognepræst i Frederiks

Projektkoordinator:

Bettina Hansen, Kulturprinsen

Layout og koordination:

Camilla Davidsen, Kulturprinsen

Projektet arrangeres i et samarbejde mellem Viborg Stift, Kulturskolen Viborg og Kulturprinsen

Luther roser og ege ønsker

- Inspirationsmateriale til dagtilbud og 0.-3. klassetrin